

УДК: 616-053.8:314.44:311.172(477.87)

¹ М.В. ВІРАГ, ² Я.І. СЛИВКА*Ужгородський національний університет, ¹ медичний факультет, кафедра соціальної медицини, гігієни з курсом історії медицини; ² стоматологічний факультет, ² кафедра терапевтичної стоматології, Ужгород***ЗАХВОРЮВАНІСТЬ ДОРΟΣЛОГО НАСЕЛЕННЯ ЗАКАРПАТТЯ
ЗА 2006–2010 РОКИ**

Проаналізовано захворюваність та поширеність хвороб серед мешканців дорослого населення Закарпатської області протягом 2006–2010 років. Встановлено збільшення питомої ваги хвороб системи кровообігу, органів дихання, травм та отруєнь, хвороб сечостатевої системи, хвороб ендокринної системи та зменшення рівня хвороб органів травлення і новоутворень. У цілому рівень захворюваності населення Закарпаття протягом п'яти років має тенденцію до підвищення.

Ключові слова: захворюваність, поширеність хвороб, доросле населення

Вступ. Визначаючи стратегічні перспективи завдань, що стоять перед охороною здоров'я в умовах глобалізації в світі, ВООЗ в Програмі роботи на 2006–2015 рр. підкреслила, що охорона здоров'я є важливим аспектом безпеки на індивідуальному, місцевому і глобальному рівнях [4, 5].

На всіх етапах розвитку охорони здоров'я вивченню захворюваності приділялась велика увага. Вивчалася вона за даними спеціальних досліджень, у роки проведення переписів, за статистичними даними. Ці показники дозволяють оцінювати ефективність профілактичних заходів, розробляти обґрунтовані програми розвитку охорони здоров'я. Особливо важливими є показники поширеності хвороб, які зареєстровані серед населення протягом року, та захворюваності, тобто частоти тих хвороб, які у поточному році виявлені вперше [2, 3, 5, 6, 7, 1].

Мета дослідження. Вивчити та проаналізувати захворюваність дорослого населення Закарпаття протягом 2006–2010 років.

Матеріали та методи. Нами проведено аналіз динаміки показників захворюваності та поширеності основних класів хвороб за п'ять років серед дорослих мешканців Закарпатської області за даними Головного управління статистики у Закарпатській області та щорічних звітів інформаційно-аналітичного центру управління охорони здоров'я Закарпаття.

Результати досліджень та їх обговорення. Аналіз ситуації із захворюваності населення Закарпаття за даними звертань за медичною допомогою показує, що показник поширеності захворювань серед дорослого населення протягом 5-річного періоду збільшився на 9,8% із 162308,2 на 100 тис. дорослого населення у 2006 р. до 172204,5 у 2010 році (рис.1). Збільшення показника поширеності захворювань відбулося за рахунок хвороб системи кровообігу – на 9,9%, хвороб органів дихання – на 4,7%.

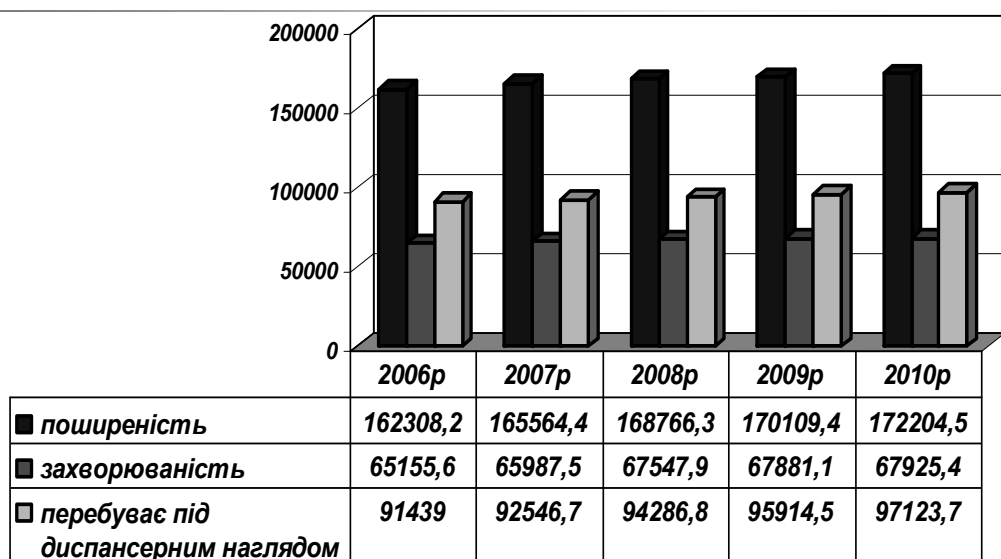

Рис.1. Рівень захворюваності серед всього населення

Кількість вперше зареєстрованих хвороб, або первинна захворюваність, також збільшились на 7,2% із 65155,6 випадку у 2006 р. до 67925,4 випадку у 2010 р. на 100 тис. дорослого населення. Збільшення відбулося за рахунок хвороб органів дихання на 5,1%.

У 2010 р. простежується також зростання кількості населення, яке перебуває під диспансерним наглядом (97123,7 випадку на 100 тис. населення) у порівнянні з 2006 р. (91439,0 випадку на 100 тис. населення).

Значні рівні захворюваності спостерігаються і серед працездатного населення (рис.2).

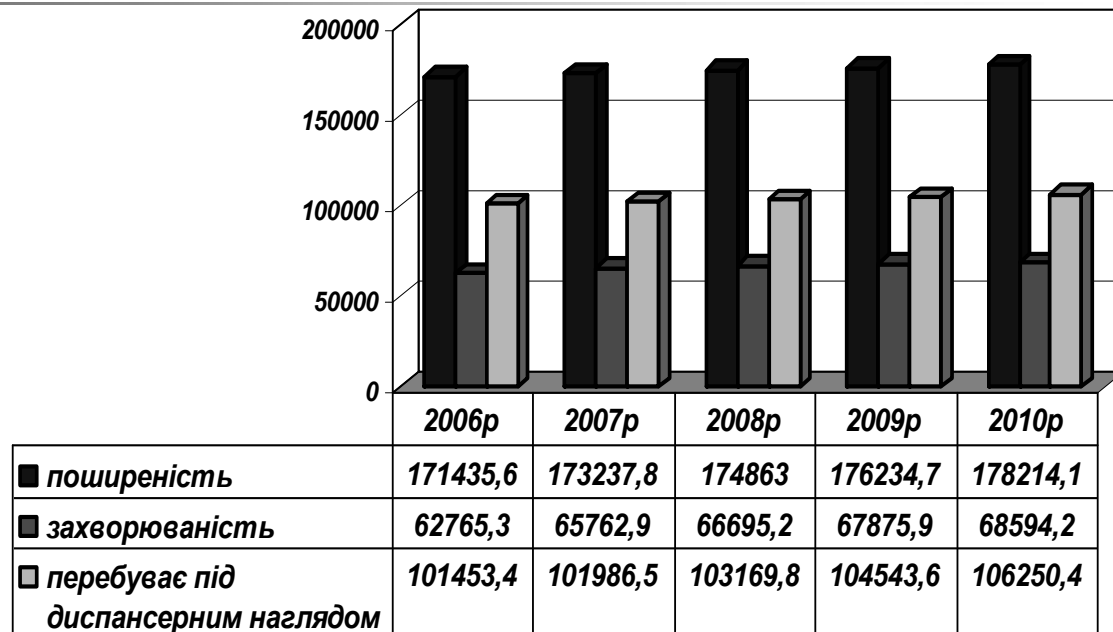

Рис.2. Рівень захворюваності серед населення працездатного віку

У 2010 році було зареєстровано поширеності захворювань на 6778,5 тис. більше, ніж у 2006 р. Високими темпами зростає первинна захворюваність серед працездатного населення Закарпаття. Так, у 2006 р. частота вперше встановленого діагнозу склала 62765,3 випадку на 100 тис. населення, а в 2010 р. – 68594,2 випадку на 100 тис. населення. Відповідно до захворюваності збільшилась кількість працездатного населення, яке перебуває під диспансерним наглядом – 106250,4 чоловіка на 100 тис. населення у 2010 р. порівняно із 2006 р. – 101453,4 чоловіка на 100 тис. населення.

Відбулися зміни у структурі та рівні поширеності і захворюваності всього населення в Закарпатській області: відповідно на 8727,2 і на 5773,8 випадку на 100 тис. населення з 2006 р. до 2010 р. Збільшення показника поширеності захворювань відбулося за рахунок хвороб системи кровообігу – на 9,9%, хвороб органів дихання – на 4,7%.

Структура захворюваності дорослого населення Закарпаття за 5-річний період характеризується зменшенням питомої ваги хвороб органів травлення з 12,3% у 2006 р. до 7,2% у 2010 р., новоутворень – з 2,6% до 0,8% та хвороб крові і кровотворних органів з 1,4% до 1,1% і збільшенням частки хвороб ендокринної системи з 1,7% у 2006 р. до 3,4% у 2010 р., хвороб

сечостатевої системи з 3,2% до 4,9%, травм та отруєнь з 3,7 до 6,1%, системи кровообігу з 8,4% до 12,6%, органів дихання з 35,1 до 44,5%, розладів психіки та поведінки з 0,5% у 2006 році до близько 3% у 2010 р. відповідно.

Основну частку у поширеності хвороб серед населення Закарпаття, як і по Україні, становлять хвороби системи кровообігу, які за 5 років зросли на 4,3% (з 28,4% до 33,2%), хвороби органів дихання, які зросли на 5,2% (з 15,9% до 21,1%), хвороби кістково-м'язової системи (зросли на 3,2%), хвороби сечостатевої системи – на 2,0%, травми та отруєння – на 1,7%, хвороби ендокринної системи – на 2,1%, хвороби шкіри та підшкірної клітковини – на 1,0%, інфекційні та паразитарні хвороби, а також соціально небезпечні хвороби, зокрема, розлади психіки та поведінки.

Таким чином, сучасний стан здоров'я дорослого населення Закарпаття, який досить суттєво відтворюють показники загальної захворюваності, характеризується наступними тенденціями: зростанням поширеності та первинної захворюваності за більшістю класів хвороб; домінуюче місце у структурі посідають хвороби органів дихання та системи кровообігу, на які припадає 57% випадків серед усіх зареєстрованих хвороб (табл. 1).

Структура і рівень поширеності та захворюваності всього населення Закарпатської області за класами хвороб (%)

Нозологічна одиниця	2006 р.		2007 р.		2008 р.		2009 р.		2010 р.	
	Захв. %	Пошир. %	Захв. %	Пошир. %	Захв. %	Пошир. %	Захв. %	Пошир. %	Захв. %	Пошир. %
Хвороби сечостатевої системи	3,2	2,5	5,6	4,3	3,7	2,9	4,5	3,9	4,9	4,5
Вагітність, пологи післяпологовий період	1,7	0,4	1,2	1,6	0,8	0,6	1,5	0,7	1,8	0,9
Травми та отруєння	3,7	1,1	4,6	5,8	2,4	1,9	5,7	2,4	6,1	2,8
Хвороби шкіри та підшкірної клітковини	5,9	1,4	4,7	5,2	2,6	2,0	4,9	2,4	5,1	2,5
Хвороби кістково-м'язової системи	4,1	1,7	3,8	4,8	4,3	2,3	4,4	4,2	4,7	4,9
Хвороби органів дихання	35,1	15,9	38,2	40,3	19,4	17,1	42,3	20,2	44,5	21,1
Хвороби органів травлення	12,3	10,6	10,4	8,3	12,1	11,5	8,1	11,7	7,2	11,9
Хвороби системи кровообігу	8,4	28,1	9,7	11,2	32,0	29,8	10,9	32,9	12,6	33,2
Хвороби вуха та соскоподібного відростка	2,9	0,6	2,7	3,0	1,5	1,0	2,8	1,5	1,7	1,1
Хвороби нервової системи	2,2	1,0	1,7	2,3	2,2	1,3	2,4	2,2	2,9	2,4
Хвороби ока та придаткового апарату	4,3	1,8	3,8	4,2	3,0	2,6	4,1	3,0	3,2	2,9
Хвороби ендокринної системи	1,7	6,3	2,1	2,8	7,9	7,1	2,5	7,3	3,4	8,4
Розлади психіки та поведінки	0,5	1,6	0,4	0,5	2,6	2,1	0,5	2,5	2,8	2,6
Новоутворення	2,6	0,8	2,4	2,7	1,8	1,2	1,0	1,5	0,8	1,6
Хвороби крові і кровотворних органів	1,4	0,6	0,8	1,2	1,4	1,1	1,1	1,3	1,0	1,2
Інфекційні та паразитарні хвороби	2,6	0,4	2,4	2,7	1,8	0,9	2,5	1,8	1,9	1,4

Висновки.

1. Встановлено тенденцію до підвищення показників захворюваності (на 6,5%) й поширеності (на 9,4%) у дорослого населення за 5 років.

2. У зв'язку з покращенням рівня диспансеризації працездатного населення Закарпаття відзначено зростання рівня первинної захворюваності

(кількості осіб із вперше встановленим діагнозом) серед населення.

3. Виявлені зміни структури захворюваності та поширеності хвороб серед населення Закарпаття, які полягають у підвищенні частки хвороб системи кровообігу, органів дихання, травм та отруєнь, хвороб сечостатевої системи, хвороб ендокринної системи та зменшення рівня хвороб органів травлення і новоутворень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Борьба с основными болезнями в Европе — актуальные проблемы и пути их решения. Факты и цифры / ЕРБ ВОЗ/ОЗ/06. — Копенгаген : ЕРБ ВОЗ, 2006. — 7 с.
2. Демографічна криза в Україні. Проблеми дослідження, витоки, складові напрями протидії / НАН України; Ін-т економ. / За ред. В. Стешенко. — К., 2001. — 560 с.
3. Демографічні перспективи України до 2026 року. — К., 1999. — 55 с.

4. Медведовська Н.В., Кульчицька Н.О. Заходи профілактичного спрямування щодо зниження захворюваності та поширеності хвороб / Н.В. Медведовська, Н.О. Кульчицька // Україна. Здоров'я нації. — 2008. — №1(5). — С. 58—61.
5. Мойсеєнко Р.О. Аналіз та тенденції захворюваності дитячого населення України / Р.О. Мойсеєнко, Я.І. Соколовська, Т.К. Кульчицька [та ін.] // Современная педиатрия. — 2010. — №3(31). — С.13—17.
6. Столяров Г. С., Вороненко Ю. В., Голубчиков М. В. Статистика охорони здоров'я: Підручник. — К.: КНЕУ, 2002. — 230 с.
7. Хвіст В. Демографічне становище сучасної України // Соціально-економічні перетворення в сучасній Україні. — К., 2001. — 173 с.

M.V. VIRAG., Ya.I. SLYVKA

Uzhgorod National University, Medical Faculty, Department of Faculty Therapy, Department of Social Medicine, Hygiene with the Course of History of Medicine, Uzhgorod

THE MORBIDITY OF THE ADULT POPULATION OF TRANSCARPATHIA DURING 2006-2010

The analysis of the morbidity and prevalence of the diseases was studied among the adult population of Transcarpathia in the dynamics of five years: 2006-2010. It was established the increasing of cardiovascular diseases, respiratory diseases, injuries and poisoning, diseases of the urogenital system, endocrinological diseases and decreasing of digestive diseases and tumors. In general the level of morbidity of population of Transcarpathia has a tendency to the increasing during the last five years.

Key words: morbidity, prevalence of diseases, adult population

Стаття надійшла до редакції: 24.01.2012 р.